

ירושלים, כ"ח באב תשס"ג

26 באוגוסט 2003

חוזר מס' ח-06-2114

(9053.doc)

לכבוד
התאגידים הבנקאיים

הנדון: ניהול סיכון נזילות
(ניהול בנקאי תקין, הוראה מס' 342)

מבוא

1. בשנים האחרונות עלתה חשיבות ניהולו הזהיר של סיכון הנזילות, והוא זוכה בעולם לתשומת לב מרובה. עלייה בתחרות על גיוס פיקדונות, שינוי בהעדפות המפקידים, הגידול בפעילות החוץ-מאזנית והשיפורים בתחום הטכנולוגי השפיעו על מבנה המקורות של התאגידים הבנקאיים ועל אופן ניהול סיכון הנזילות שלהם. התפתחויות אלו הביאו את הוועדה הבינלאומית לפיקוח על הבנקים (ועדת באזל) לפרסם עקרונות לניהול בנקאי תקין של הנזילות, ולפיקוח על היבט זה.
2. בעיית נזילות בתאגיד בנקאי בודד יכול שיהיו לה השלכות על כלל המערכת הבנקאית, ולהיפך. מסיבה זו, ניתוח של צרכי נזילות אינו יכול להיות מוגבל לתאגיד הבנקאי הבודד אלא עליו לבחון כיצד צרכי הנזילות יכולים להתפתח בתרחישים שונים לרבות אלה בהם מצוקת הנזילות רחבה מזו של הבנק עצמו.
3. לאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת בעניינים הנוגעים לעסקי בנקאות, קבעתי הוראה בנושא הנ"ל, כמפורט בהוראה המצ"ב.

עיקרי ההוראה החדשה

4. תאגיד בנקאי נדרש לקבוע מדיניות כוללת שתעוגן בכתובים לניהול הנזילות, שתכלול לפחות נהלים המגדירים את מדרג האחריות הניהולית והסמכויות, יעדים כמותיים המתייחסים להיבטיו השונים של ניהול הנזילות, מגבלות על פער הנזילות ומערך הטיפול בחריגות מהמדיניות ומהמגבלות שנקבעו (סעיף 3 להוראה).

5. תאגיד בנקאי נדרש לקיים מערכת מידע מתאימה לשליטה, מדידה, בקרה ודיווח על מצב הנזילות שתאפשר לו את היכולת לחשב את מצב הנזילות הכולל ובכל אחד מהמטבעות העיקריים בהם הוא פועל, על בסיס יומי עבור נכסים והתחייבויות שמועד פירעונם בתוך מספר ימים, ולפרקי זמן מאוחרים יותר, וכן תכלול מידע בנוגע למצב הנזילות ביחס למגבלות שנקבעו ובנוגע למבנה ההתחייבויות בכלל ולמפקידים הגדולים בפרט (סעיף 4 להוראה).
6. דירקטוריון תאגיד בנקאי נדרש לאשר את מסמך המדיניות, לוודא כי בידי ההנהלה כלים יעילים לשליטה ובקרה על סיכון הנזילות ולקבל דיווחים תקופתיים על מצב הנזילות של התאגיד הבנקאי והמגמות בהתפתחות הנזילות (סעיף 5 להוראה).
7. תאגיד בנקאי השולט בתאגידים בנקאיים אחרים נדרש ביישום ניהול הנזילות להתייחס גם לקבוצה הבנקאית כמכלול (סעיף 8 להוראה).
8. נקבע כי על תאגיד בנקאי לקיים מנגנון למדידה שוטפת ולבקרה אחר מצב הנזילות על בסיס יומי, לא מאוחד, כולל סניפים בחו"ל, שיכלול בין השאר: אמידת מצב הנזילות, ניהול המקורות, היערכות למשבר נזילות ובחינה של תזרימי המזומנים בתרחישים שונים (סעיף 9 להוראה).
9. נקבע כי במסמך המדיניות יוגדר פער הנזילות לפי תקופות לפירעון וכן יחס הנכסים הנזילים להתחייבויות לתקופת פירעון עד חודש ובלבד שלא יפחת מ- 1 (סעיף 10 להוראה).
על תאגיד בנקאי לפתח מודל פנימי האומד מהימנה את האמצעים הנזילים שברשותו ואת צרכי הנזילות שלו, והמבטיח כי בידי התאגיד הבנקאי אמצעים נזילים מספיקים לכיסוי צרכי הנזילות בחודש הקרוב. במידה והתאגיד הבנקאי אינו משתמש במודל פנימי, הוא יידרש להחזיק נכסים נזילים בסכום השווה לפחות לסכום התחייבויותיו לזמן פירעון של עד חודש (יחס של לפחות 1) (סעיפים 10 ו-11 להוראה).
- דברי הסבר**
- מובהר כי הדרישה הכמותית בהוראה מטרתה שהתאגיד הבנקאי יחזיק באמצעים הנזילים המספיקים לכיסוי צרכי הנזילות שלו לחודש הקרוב.
בכוונת בנק ישראל לערוך ביקורות שיבחנו את המודלים הפנימיים של התאגידים הבנקאיים.
10. נקבעו קריטריונים שעל התאגיד הבנקאי להביאם בחשבון בקביעת המגבלות על הנזילות (סעיף 12 להוראה).
11. נקבע כי על תאגיד בנקאי לקיים מערכת למדידה, בקרה ושליטה במצב הנזילות הכולל במט"ח ובמטבעות העיקריים בהם הוא פועל. יש לבצע הערכה על הנזילות הנדרשת במט"ח ולקבוע מגבלות לסך המט"ח (סעיף 13 להוראה).
12. נקבע כי תאגיד בנקאי ידווח מיידית לפיקוח על חריגה מהותית מהמגבלות (סעיף 14 להוראה).

תחילה

13. תחילת ההוראה ביום 31.12.2004.

החל מתאריך 31.12.03 ועד למועד התחילה, תאגיד בנקאי יגיש למפקח דוח רבעוני על התקדמות פיתוח המודל הפנימי. הדוח יוגש עד תום חודש מתום כל רבעון. במסגרת דוחות ההתקדמות מומלץ לתאגידים הבנקאיים להתייעץ עם האחראים בבנק ישראל בנוגע למודל המוצע ולפרמטרים שלו.

עדכון הקובץ

14. מצ"ב דפי עדכון לקובץ הוראות ניהול בנקאי תקין. להלן הוראות העדכון:

להכניס עמוד

(8/03) [1] 342-1-5

להוציא עמוד

בכבוד רב,

יואב להמן

המפקח על הבנקים